

PROTIMONOPOLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ROZHODNUTIE

Číslo: 2000/DZ/B/1/25

Banská Bystrica, 1. februára 2000

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, Oblastné pracovisko Banská Bystrica, v konaní začatom na návrh podnikateľa Mestský podnik bytového hospodárstva Zvolen, spol. s r.o. Unionka 54, 960 02 Zvolen vo veci zneužívania dominantného postavenia na trhu podnikateľom Stredoslovenské energetické závody š.p., Ulica republiky č. 5, 010 47 Žilina

rozhodol

na základe § 11 ods.1 písm.e) zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení zákona č. 240/1998 Z.z. o poľnohospodárstve a o zmene a doplnení ďalších zákonov tak, že konanie podnikateľa Stredoslovenské energetické závody š.p., Ulica republiky č. 5, 010 47 Žilina spočívajúce v uplatňovaní rozdielných podmienok pri dodávkach elektrickej energie v rámci maloodberu, **nemá povahu zneužívania dominantného postavenia na relevantnom trhu** podľa § 7 ods. 5 zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení zákona č. 240/1998 Z.z. o poľnohospodárstve a o zmene a doplnení ďalších zákonov.

O d ô v o d n e n i e :

Konanie bolo začaté v zmysle § 12 ods. 1 zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže v znení zákona č. 240/1998 Z.z. o poľnohospodárstve a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len ☐zákon☐) v spojení s § 18 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní dňa 3.11.1999 podaním podnetu podnikateľa Mestský podnik bytového hospodárstva Zvolen, spol. s r.o., Unionka 54, 960 02 Zvolen (ďalej len ☐MPBH Zvolen☐) na

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len "úrad") vo veci zneužitia dominantného postavenia podnikateľom Stredoslovenské energetické závody š.p., Ulica republiky č.5, 010 47 Žilina (ďalej len "SSE Žilina") na relevantnom trhu, ktoré spočíva v uplatňovaní rozdielných podmienok pri dodávke elektrickej energie spôsobom uzatvorenia obchodnej zmluvy na odber elektrickej energie so správcom bytového domu, t.j podnikateľom MPBH Zvolen a nie s jednotlivými nájomcami bytov v tomto dome.

Pri posudzovaní podnikateľov SSE Žilina a MPBH Zvolen vychádzal úrad z § 2 ods.1 písm.a) zákona, podľa ktorého sa zákon vzťahuje na "podnikateľov, iné fyzické osoby a právnické osoby, ktoré vykonávajú hospodársku činnosť a ich združenia." Predmet činnosti účastníkov konania a právna forma podnikania bola úradom preskúmaná na základe výpisov z obchodného registra.

Podľa notársky overeného výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Žilina zo dňa 19.11.1999, právnu formou podnikania podnikateľa SSE Žilina je štátny podnik, ktorý bol založený zakladacou listinou Federálneho ministerstva hospodárstva čis.909/03 zo dňa 31.8.1990, podľa § 13 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku a vznikol zápisom do obchodného registra dňa 1.9.1990.

Spoločnosť MPBH Zvolen bola založená podľa výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Banská Bystrica zo dňa 17.6.1999 ako spoločnosť s ručením obmedzeným spoločenskou zmluvou zo dňa 4.7.1994 a vznikla zápisom do obchodného registra dňa 12.8.1994.

Vzhľadom na to, že obidvaja účastníci konania sú podnikateľmi v zmysle Obchodného zákonníka, sú podnikateľmi aj v zmysle zákona č. 188/1994 Z.z. o ochrane hospodárskej súťaže, a teda sa na nich vzťahuje zákon.

Úrad pre účely posudzovania protisúťažnej praktiky zneužívania dominantného postavenia na trhu podnikateľom SSE Žilina vymedzil relevantný trh, ktorý je definovaný v § 7 ods. 3 zákona ako "priestorový a časový súbeh ponuky a dopytu takých tovarov, ktoré sú pre uspokojenie určitých potrieb užívateľov zhodné alebo vzájomne zastupiteľné". Pri jeho vymedzení boli zohľadnené tri základné určujúce hľadiská, t.j. vecné, časové a geografické. Z hľadiska vecného vymedzenia relevantného trhu, vychádzajúc zo skutočnosti, že podnikateľ SSE Žilina je dodávateľom elektrickej energie, ktorú pre spotrebiteľov zabezpečuje distribučnou sieťou, je relevantným trhom - trh elektrickej energie v rámci maloodberu. Vecné vymedzenie relevantného trhu zahŕňa aj posudzovanie vzájomnej zastupiteľnosti výrobkov na trhu, ktoré sú pre uspokojenie určitých potrieb užívateľov zhodné alebo vzájomne zastupiteľné. Elektrická energia je tovarom, ktorý odberateľ nemá možnosť nahradiť zhodným, zameniteľným alebo porovnateľným tovarom, alebo odberom od iného dodávateľa. Z hľadiska geografického je relevantný trh vymedzený rozvodnou sieťou na území stredného Slovenska, kde SSE Žilina vlastní a spravuje absolútnu väčšinu rozvodných sietí a zariadení. Z uvedeného vyplýva, že v tomto prípade sa jedná o prirodzený monopol, čo nevyžaduje časové vymedzenie relevantného trhu.

V rámci zisťovania a preukazovania zneužívania dominantného postavenia na relevantnom trhu podnikateľom SSE Žilina pri uzatváraní zmlúv o dodávke elektrickej energie sa úrad pri analýze dodávateľsko -odberateľských vzťahov zamerával hlavne na skúmanie kategorizácie odberateľov elektrickej energie a kritérií pre zaradenie odberateľov elektrickej energie do jednotlivých kategórií, ako aj na skúmanie podmienok dodávok elektrickej energie pre existujúce kategórie. O zaslanie týchto materiálov, vrátane vzorov zmlúv o odbere elektrickej energie pre všetky kategórie odberateľov, požiadal úrad podnikateľa SSE Žilina listom č. 506/OP BB - PMÚ SR/1999 zo dňa 9.11.1999. Ako odpoveď na túto požiadavku úradu boli listom č.8.11/50 200/Mč zo dňa 16.11.1999 úradu doručené všeobecne platné právne predpisy

v danom odvetví, cenníky elektrickej energie a vnútropodnikové normy vo forme Obchodných podmienok dodávky elektriny. Všetky doručené materiály boli rozdelené do troch skupín, a to: pre obyvateľstvo, podnikateľský sektor a spoločné. Úrad sa po preskúmaní predložených podkladov zamerail na skúmanie podmienok uzatvárania obchodných zmlúv s odberateľmi kategórie C a D. Kategória D je v zmysle vyhlášky MH SR č. 267/1999 v § 2 písm. d) charakterizovaná ako kategória odberateľov, ktorých odberné elektrické zariadenie je pripojené na verejný rozvod elektriny nízkeho napätia, a ktorého odber elektriny slúži len na uspokojovanie osobných potrieb odberateľov a potrieb členov domácností. Odberom na uvedený účel sa odlišuje kategória D od odberateľov zaradených do predchádzajúcej kategórie C.

V danom prípade z podania vyplýva skutočnosť, že MPBH Zvolen ako správca mestského bytového fondu zrealizoval v roku 1993 opravu bytového domu v lokalite Balkán ul. Hrad č. 590 vo Zvolene, pozostávajúceho z 39 bytových jednotiek. V rámci tejto opravy, ako sa uvádza v priloženom liste č. 2671/95 zo dňa 11.8.1995 adresovaného SSE Žilina, bola vykonaná aj oprava vonkajšieho vedenia a vnútorných rozvodov elektrickej energie. Na schodiskách boli osadené poistkové skrinky s možnosťou namontovania elektromerov pre meranie spotreby elektrickej energie v jednotlivých bytoch. Nové elektromery pre jednotlivé domácnosti odmietol Rozvodný závod Zvolen namontovať s odôvodnením, že v dome majú byť ubytovaní neprispôsobiví občania, u ktorých je odôvodnená obava, že nebudú platiť za dodanú elektrickú energiu. Realizoval preto montáž len jedného spoločného elektromeru pre celý dom v poistkovej skrini pri transformátore s tým, že zmluvným partnerom - odberateľom elektrickej energie bude majiteľ domu, resp. MPBH Zvolen, ktorý zmluvne vykonáva správu domov patriacich mestu Zvolen. V liste č. 2671/95 zo dňa 11.8.1995 sa ďalej uvádza, že elektroinštalácia - schodiskové skrinky v dome, je pripravená na osadenie elektromerov, na montáži ktorých MPBH Zvolen trvá.

V podaní podnikateľa MPBH Zvolen sa ďalej konštatuje, že riziko vyplývajúce z obchodnej činnosti SSE Žilina spočíva v možnosti, že niektorí z nájomníkov domu nebudú včas alebo vôbec platiť za dodávku elektrickej energie, preniesol podnikateľ SSE Žilina na podnikateľa MPBH Zvolen. Napriek povinnosti dodávateľa elektrickej energie podnikateľa SSE Žilina, uzatvoriť predmetnú zmluvu o odbere elektrickej energie s odberateľom spĺňajúcim podmienky v zmysle zákona č. 70/1998 Z.z o energetike, na ktorú poukazuje vo svojom podaní podnikateľ MPBH Zvolen, odmietol podnikateľ SSE Žilina uzatvoriť zmluvy o odbere elektrickej energie s jednotlivými odberateľmi - nájomníkmi bytov, ktorých správcom je MPBH Zvolen. Podnikateľ SSE Žilina namontoval jeden centrálny elektromer pre celý bytový dom, v ktorom žije 39 nájomníkov, t.j. odberateľov elektrickej energie, a obchodnú zmluvu o odbere elektrickej energie uzatvoril dňa 25.1.1994 so správcom bytového domu, t.j. podnikateľom MPBH Zvolen.

Odôvodnenie tohto konania uvádza SSE Žilina v liste č.200/Ing.Ký/95 zo dňa 28.6.1995, predloženého úradu podnikateľom MPBH Zvolen s nasledovným znením: □Nakoľko sa jedná o občanov neprispôsobilých nie je možné s týmito občanmi uzatvoriť obchodné zmluvy, pretože nie je predpoklad dodržania všetkých právnych predpisov a noriem, najmä bezpečnostných, pre elektrické zariadenia podľa vyhlášky č. 140/79 o dodávke elektriny. Na základe uvedeného je možné len jedno spoločné meranie namontované v trafostanici pre všetky byty, ako bolo dohodnuté v predchádzajúcom jednaní.□

Z tohto listu, ktorý predložil úradu navrhovateľ, vyplýva dôvod neuzavretia zmluvy s nájomníkmi bytového domu HRAD č. 590 z hľadiska bezpečnostného a nie z hľadiska potenciálnych neplatičov.

Za účelom vyriešenia pretrvávajúceho problému sa uskutočnilo niekoľko rokovaní medzi zástupcami podnikateľa SSE Žilina - Rozvodný závod Banská Bystrica (ďalej len □RZ□) a zástupcami podnikateľa MPBH Zvolen. Posledné z nich sa uskutočnilo dňa 21.10.1999 v

sídle podnikateľa MPBH Zvolen, z ktorého zápisnicu predložil podnikateľ MPBH Zvolen pri podávaní podnetu na začatie konania a ktorá obsahuje 6 požiadaviek podnikateľa SSE Žilina za účelom riešenia daného problému. Podľa vyjadrenia podnikateľa MPBH Zvolen v liste č.3931/99/SB zo dňa 20.12.1999 sú požiadavky z tejto zápisnice, okrem jednej, zo strany MPBH Zvolen akceptovateľné. Nie je akceptovateľná požiadavka merania elektrickej energie pre jednotlivé byty centrálne na bočnej strane domu vzhľadom na skutočnosť, že by sa jednalo o duplicitne vynaložené finančné náklady na montáž elektromerov pre jednotlivé byty z dôvodu, že poistkové skrinky pre elektromery sú už osadené na jednotlivých podlažiach obytného domu.

V podaní podnikateľa MPBH Zvolen sa uvádza, že dôvodom uzatvorenia obchodnej zmluvy na odber elektrickej energie pre 39 bytových jednotiek meraním spotreby jedným elektromerom, podľa požiadaviek podnikateľa SSE Žilina, bolo vytvorenie predpokladov pre kolaudáciu domu a jeho odovzdania do užívania.

Dňa 14.1.1999 sa v sídle Oblastného pracoviska Protimonopolného úradu SR v Banskej Bystrici uskutočnilo rokovanie so zástupcami podnikateľa SSE Žilina - Ing. Milanom Žilom, riaditeľom úseku marketingu a zákazníckych služieb; Ing. Petrom Jedinákom, riaditeľom Rozvodného závodu v Banskej Bystrici a Bc. Dominikom Otrubom, zástupcom riaditeľa pre obchod, na ktorom sa títo vyjadrili k predmetu i priebehu konania. Podľa vyjadrenia zástupcov podnikateľa SSE Žilina sa pri každej požiadavke na odber elektrickej energie vopred dohodnú podmienky pripojenia medzi žiadateľom a dodávateľom. V prípade podnikateľa MPBH Zvolen predložil podnikateľ SSE Žilina zápis zo dňa 21.1.1994, v ktorom sa prítomní zástupcovia za MPBH Zvolen (pozn. v zápise označený ako MsPBH), SSE Žilina a Pozemné stavby š.p. Zvolen dohodli, že : □ PS š.p. Zvolen po predložení revíznej správy prípojky, odhlásia meranie elektrickej energie pre stavbu a zároveň MsPBH Zvolen prihlási meranie pre bytový dom. SSE RZ Zvolen na základe prihlášky vymení elektromer. □

Na základe tohto zápisu po predložení revíznej správy zo dňa 16.8.1993 pre celý objekt, ktorej závady boli odstránené dňa 25.1.1994, bola dňa 25.1.1994 uzatvorená obchodná zmluva o odbere elektrickej energie medzi odberateľom MPBH Zvolen a dodávateľom SSE Žilina. V spomínanej zápisnici sa zástupcovia podnikateľa SSE Žilina k tejto záležitosti vyjadrili, že odberateľ elektrickej energie nepredložil na schválenie projekt, ktorého obsahom je zámer merania spotreby elektrickej energie pre každý byt. Zároveň sa zástupcovia SSE Žilina vyjadrili i k ďalšej dôležitej podmienke uzatvorenia obchodnej zmluvy na odber elektrickej energie, ktorou je nevysporiadané vlastníctvo prípojky nízkeho napätia, a to v tom zmysle, že do dňa uskutočneného rokovania, t.j. do 14.1.2000, nikto nepožiadaval podnikateľa SSE Žilina o jej majetkové vysporiadanie resp. o prevod vlastníctva.

Zástupcovia podnikateľa SSE Žilina do zápisnice uviedli, že odberateľ MPBH Zvolen pred rekonštrukciou obytného domu nepredložil projekt na schválenie podnikateľovi SSE Žilina, že bytový dom bude riešený samostatným meraním spotreby elektrickej energie pre každý byt, a tým nebola poskytnutá možnosť podnikateľovi SSE Žilina vyjadriť sa k spôsobu a umiestneniu merania elektrickej energie v zmysle platných právnych predpisov. Zástupcovia podnikateľa SSE Žilina skonštatovali do zápisnice, že do 14.1.2000 (dátum rokovania) ani jeden z nájomníkov, ktorí bývajú v dome Hrad č. 590, nepožiadaval dodávateľa elektrickej energie podnikateľa SSE Žilina o to, že by chcel byť odberateľom elektrickej energie so samostatným meraním.

Záverom zástupcovia SSE Žilina do zápisnice zdôraznili, že nikto z koncových užívateľov konaním SSE Žilina nebol poškodený a nikto z užívateľov, podľa vedomostí podnikateľa SSE Žilina, v uvedenom objekte nepodniká. Podnikateľ SSE Žilina nie si je vedomý, že by svojim konaním poškodil odberateľa elektrickej energie MPBH Zvolen, lebo dodržal dohodnuté podmienky pripojenia elektrickej energie bytového domu, vyplývajúce zo zápisu zo dňa

21.1.1994.

Dňa 19. januára 2000 boli zástupcovia podnikateľa MPBH Zvolen - Ing. Milan Žabka vo funkcii riaditeľa a Marta Petrovská vo funkcii námestníčky pre správu bytov, oboznámení s výsledkom vyšetrovania, ktoré úrad vo veci vykonal na rokovaní v sídle Oblastného pracoviska Protimonopolného úradu SR v Banskej Bystrici. Po oboznámení sa so spisovým materiálom vyjadrili svoj názor do zápisnice tvrdiac, že zo strany SSE Žilina sa jedná o zneužitie dominantného postavenia na relevantnom trhu z dôvodov, ktoré zhrnuli do nasledovných bodov:

1. Dohoda o spoločnom meraní, vyplývajúca zo zápisu zo dňa 21.1.1994 bola zo strany MPBH Zvolen uzatvorená pod nátlakom. Stanovisko SSE Žilina je v tomto prípade jasné a kategorické a nepripúšťa inú možnosť.
2. Aj v stanovisku SSE Žilina zo dňa 28.6.1995 sa iná možnosť nepripúšťa, dokonca navrhuje riešenie, ktoré by pre MPBH Zvolen znamenalo zvýšené finančné náklady. V tomto stanovisku SSE Žilina bezdôvodne degraduje svojich budúcich obchodných partnerov (nájomníkov bytov) a odmieta s nimi uzatvoriť obchodné zmluvy. SSE Žilina v tomto stanovisku ani neuviedla podmienky, za akých je ochotná uzatvoriť s nájomníkmi obchodné zmluvy.
3. Na týchto stanoviskách SSE Žilina trvali až do 21.10.1999, kde už pripustili možnosť, že za určitých podmienok sú ochotní uzatvoriť obchodné zmluvy s jednotlivými nájomcami, čím potvrdzujú oprávnenosť požiadaviek MPBH Zvolen.
4. Nie je pravdivé stanovisko SSE Žilina, že v tomto prípade nebol nikto poškodený. MPBH Zvolen bol poškodený tým, že jednotliví nájomníci nie sú ochotní platiť za netransparentné rozúčtovanie elektrickej energie. MPBH Zvolen nemá právnu možnosť tieto náklady reálne vymáhať, nakoľko nie je dodávateľom elektrickej energie.
5. SSE Žilina, podľa názoru zástupcov MPBH Zvolen, porušuje ustanovenia zákona č. 70/1998 Z.z. o energetike, z čoho pre MPBH vyplýva zneužívanie dominantného postavenia na trhu, nakoľko SSE Žilina voči nájomníkom obytného domu HRAD č. 590 Zvolen nepostupuje tak, ako voči ostatným miliónom nájomníkov ostatných obytných domov na Slovensku. Týmto konaním, podľa názoru zástupcov MPBH Zvolen, sú porušené aj ich ústavné práva.

Preskúmaním predložených materiálov od obidvoch účastníkov konania, v konfrontácii so zákonom č. 70/1998 Z.z. o energetike, úrad dospel k záveru, že podnikateľ MPBH Zvolen tým, že dňa 25.1.1994 akceptoval obchodnú zmluvu o dodávke elektrickej energie bez pripomienok, súhlasil aj s ustanovením § 3 ☐ Zmeny a ukončenie odberu ☐ a § 6 ☐ Meranie a odpočet ☐ Obchodných podmienok dodávky elektriny pre maloodber podnikateľskej sféry a organizácií zo siete Stredoslovenských energetických závodov š.p., ktoré upravujú nad rámec všeobecne platných právnych predpisov technické dodacie podmienky a podmienky platobného styku pre obchod s elektrinou so všetkými odberateľmi s výnimkou domácností.

Pri posudzovaní popisovaného konania podnikateľa SSE Žilina ako praktiky zneužívania dominantného postavenia na relevantnom trhu uplatňovaním rozdielnych podmienok pri dodávke elektrickej energie v rámci maloodberu vychádzal úrad z ustanovenia § 7 ods.5, písm. c) zákona, že zneužitím dominantného postavenia na relevantnom trhu je ☐ uplatňovanie rozdielnych podmienok pri zhodnom alebo porovnateľnom plnení voči jednotlivým podnikateľom, ktorými sú títo v hospodárskej súťaži znevýhodňovaní

(diskriminácia)□. Vychádzajúc z už spomínanej kategorizácie odberateľov, ktorou sú domácnosti v rámci maloodberu elektrickej energie zaradené do kategórie D a podnikatelia do kategórie C, v nadväznosti na horeuvedenú citáciu zákona dospel úrad k záveru, že v tomto prípade nedochádza k porovnateľnému plneniu dodávky elektrickej energie na jednej strane podnikateľovi MPBH Zvolen a na strane druhej domácnostiam. Na danom relevantnom trhu neexistuje podnikateľský subjekt, ktorému by dodávateľ elektrickej energie SSE Žilina plnil dodávku elektrickej energie rovnakým alebo porovnateľným spôsobom ako podnikateľovi MPBH Zvolen a podmienky dodávok by boli rozdielne. Porovnateľným plnením v tomto prípade nemôže byť dodávka elektrickej energie domácnostiam v súvislosti so skutočnosťou, že domácnosti nie sú podnikateľské subjekty, preto sa na ne nevzťahuje pôsobnosť podľa § 2 zákona. V danom prípade sa nepreukázalo zneužitie dominantného postavenia podnikateľom SSE Žilina na relevantnom trhu uplatňovaním rozdielnych podmienok v zmysle ustanovenia § 7 ods. 5 písm. c) zákona.

Vzhľadom na horeuvedené skutočnosti úrad rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie o rozklade:

Podľa ustanovenia § 61 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad na Protimonopolnom úrade Slovenskej republiky, Oblastné pracovisko Banská Bystrica, v lehote 15 dní odo dňa oznámenia tohto rozhodnutia. Včas podaný rozklad má odkladný účinok.

	Ing. Vladimír Šagát riaditeľ oblastného pracoviska
--	---

Rozhodnutie sa doručí:

- 1/ Stredoslovenské energetické závody š.p. Žilina, ul. Republiky 5, 010 47 Žilina,
- 2/ Stredoslovenské energetické závody š.p., RZ Banská Bystrica, Švantnerova 9, 975 48 Banská Bystrica,
- 3/ Mestský podnik bytového hospodárstva spol. s r.o., Unionka 54, 960 02 Zvolen.